

Frivillighedspolitik

- det aktive medborgerskab

Randers Kommune

Indledning og opbygning

Vision

Det aktive medborgerskab og den frivillige indsats skal fremmes og prioriteres.

Hver eneste dag udfører rigtig mange mennesker en eller anden form for frivillig indsats, og flere undersøgelser viser, at frivilligheden i Danmark generelt har det godt. Den frivillige indsats og det aktive medborgerskab har også både stor national og international fokus i disse år.

EU har udpeget 2011 til europæisk år for frivillighed, og regeringen har tidligere i år fastlagt en national civilsamfundsstrategi.

Frivillig deltagelse og engagement er et væsentligt element i det danske demokrati, hvor folkelig deltagelse og medbestemmelse vægtes højt. Gennem det frivillige arbejde opbygges en særlig kompetence til medansvar og deltagelse.

Randers Kommune vil fremme og støtte mulighederne for den frivillige indsats - for det

aktive medborgerskab. Rammerne for denne målsætning er udstukket i Randers Byråds Vision 2017 for det civile-, frivillige område.

Visionen er:

- Det civile samfund, borgernes personlige ansvarlighed og engagement supplerer den kommunale opgavevaretagelse.
- Randers Kommune er åben over for borgernes engagement på alle velfærdsområder og arbejder bevidst på inddragelse af frivillige på dagtilbuds-, skole- og ældreområdet.
- Randers Kommune er kendt som frivillighedens kommune, hvor mere end halvdel af borgerne er frivillige i de sociale institutioner, på fritidsområdet, til kulturelle arrangementer etc.
- Randers Kommune har partneraftaler med en lang række frivillige organisationer.

I Randers Kommune er der en lang tradition for frivilligt arbejde, og mange udfører frivilligt arbejde i dag. Med etableringen af paraplyorganisationen Foreningen Frivilligværket

er der samtidig etableret en solid platform for borgernes frivillige sociale arbejde.

Men selvom frivilligheden har det godt, er der en række områder, hvor frivilligheden

skal plejes, fremmes og udvikles, og hvor Randers Kommune derfor skal skabe de bedst mulige rammer for de frivillige.

Frivilligt

At en indsats er frivillig betyder, at:

- Indsatsen udføres uden fysisk, retlig eller økonomisk tvang. En person må ikke kunne trues med økonomiske eller sociale sanktioner, hvis vedkommende ikke længere ønsker at udføre opgaven.
- Indsatsen er ikke-lønnet. Der kan dog ydes godtgørelse for omkostninger, for eksempel i forbindelse med transport samt symbolske betalinger.
- Indsatsen udføres over for andre end familie og slægt. Eksempelvis hører almindeligt husholdningsarbejde og omsorg over for familiemedlemmer ikke ind under definitionen af frivilligt arbejde.
- Indsatsen skal være til gavn for andre end én selv og ens familie, dvs. at det er den værdi, arbejdet har over for andre, der gør det til frivilligt arbejde.

Det betyder også, at det afgrænses fra ren deltagelse i en selvhjælpsgruppe.

- Indsatsen er af formel karakter, dvs. at der skal være tale om en vis grad af organiseret, struktureret eller aftalt frivilligt arbejde, som er forskellig fra almindelig hjælpsomhed af spontan og uformel karakter. Det kan være spontane handlinger som f.eks. at slå græs for naboen eller handle ind for den ældre mand i opgangen.

(Bet. nr. 1332: Betænkning om frivilligt socialt arbejde i fremtidens velfærdssamfund, 1998)

Politikkens opbygning og fokus

Med denne politik vil Randers Kommune følge 3 hovedspor:

For det første vil Randers Kommune fokusere på samarbejdet med de etablerede frivillige organisationer samt på at motivere unge personer og borgere med anden etnisk herkomst til at yde en frivillig indsats.

Hovedparten af det frivillige arbejde, der udføres, udspringer fra de etablerede organisationer og foreninger. Derfor er det naturligt, at politikken fokuserer på et øget samarbejde med disse. Herudover fokuserer politikken som nævnt også på unge personer og borgere med anden etnisk herkomst. At politikken særligt fokuserer på samarbejdet med disse to grupper er et udtryk for, at der i disse grupper er en væsentlig ressource i forhold til at deltage i frivilligt arbejde - udover det frivillige arbejde, begge grupper i forvejen udfører

For det andet vil Randers Kommune sigte bredere med denne politik, så den traditionelle politik for frivilligt socialt arbejde bliver udvidet til en politik for frivillighed på alle dele af den kommunale virksomhed.

Politikken består derfor dels af en overordnet rammepolitik og dels af retningslinjer for, hvordan det frivillige arbejde kan inddrages i de enkelte forvaltningers arbejde.

For det tredje udgiver Randers Kommune sammen med politikken et inspirations- og idekatalog, hvor der er samlet en række forslag til, hvordan man på de forskellige områder kan komme i gang med at samarbejde med frivillige.

Men også på andre områder end det sociale trives frivilligheden i Randers. Ikke mindst på kulturområdet involveres frivillige ofte ved forskellige arrangementer og events. Som aktuelle eksempler herpå kan nævnes den store børneteaterfestival i foråret 2011, og i forbindelse med UNICEF By Randers 2011 har man ligeledes opfordret både virksomheder og privatpersoner til at deltage og lave indsamlinger, hvilket har været en succes. Foruden disse større initiativer yder en række af foreninger og enkeltpersoner en frivillig indsats indenfor idræt, fritid, natur, lokalsamfund, kirke og politik, ligesom de mange bruger-, skole og daginstitutionsbestyrelser udfører masser af frivilligt arbejde.

Principper og spilleregler

Randers Kommune vil skabe et godt grundlag for det aktive medborgerskab ved at sikre gode rammer, klare spilleregler for samarbejdet og anerkendelse af den frivillige indsats.

Formålet med politikken er at sikre et godt og konstruktivt samarbejde mellem de kommunale institutioner og tilbud og de frivillige borgere. Samarbejdet skal bygge på en fælles og anerkendt forståelse af arbejdsdelingen mellem frivillige borgere og ansatte. Der er derfor i samarbejde mellem de faglige organisationer og de frivillige organisationer udarbejdet et sæt spilleregler – ”Spilleregler for samarbejdet mellem frivillige og professionelle” – som danner grundlaget for samarbejdet.

Rammerne for det frivillige arbejde i Randers Kommune skal bygge på:

Gode fysiske rammer

- Randers Kommune vil i det omfang, det er muligt, stille kommunale lokaler til rådighed for de frivillige organisationer og frivillige borgere uanset, hvilket forvaltningsområde den aktive medborgers indsats retter sig imod.

- Randers Kommune opretter og driver en portal med alle de relevante oplysninger om frivilligt arbejde og om, hvordan man som borger kan blive frivillig.

Anerkendelse

- Enhver indsats som frivillig fortjener anerkendelse og respekt.
- Den indsats, som frivillige yder, skal fremmes og inspireres gennem økonomisk støtte, kompetenceudvikling, supervision og sidemandsoplæring til fortsat udvikling og kontinuitet.

Synlighed

- Den indsats, som frivillige yder, skal være synlig. Det skal ske for:
 - o At motivere andre borgere til at yde en frivillig indsats.
 - o At inspirere til, hvordan man kan komme i gang med en frivillig indsats.
 - o At det er tydeligt, hvilken værdi det frivillige arbejde har for samfundet.

Samspil

- Randers Kommune vil fremme helheden og kvaliteten i de kommunale indsatser ved at sikre, at

styrker og kvaliteter i den frivillige verden og den kommunale organisation kommer i spil.

Arbejdsdeling mellem professionelle og frivillige

- Aftalen, "Spilleregler for samarbejdet mellem frivillige og professionelle", er rammen for samarbejdet mellem de professionelle og de frivillige på kommunale institutioner og tilbud.
- Spillereglerne udformes også konkret på den enkelte institution gennem drøftelser i MED udvalget og mellem ledelsen og den eller de organisationer, der organiserer de frivillige på institutionen eller tilbuddet.

Ifølge Socialministeriets rapport for Den Frivillige Sociale Indsats i 2010 yder 43 % af den samlede befolkning i Danmark en frivillig indsats, og en lignende fordeling gør sig gældende borgerne i Randers. I Randers Kommune findes der således over 600 etablerede foreninger. Foreningerne spreder sig over områder som idræt, kultur, socialt arbejde, spejdere, miljø, trossamfund og hobbybetonede foreninger. Dertil kommer et antal borgerforeninger, vandværker, skole og daginstitutionsbestyrelser, boligforeninger, grundejerforeninger, andelsforeninger, arbejdsrelaterede foreninger m.v.

De etablerede frivillige foreninger og organisationer

Når kvaliteten i de kommunale velfærdsydelser og den kommunale service skal videreføres og udvikles, er det en forudsætning, at borgere, foreninger og kommune samarbejder. Derfor ønsker Randers Kommune at skabe bedre rammer for de frivillige foreninger og organisationers indsats.

Randers kommune mener, at der skal investeres i de foreninger og netværk, der yder en frivillig indsats. Gennem de frivillige foreninger tager borgerne ansvar og bidrager aktivt til at udvikle lokalsamfundet.

Foreningerne kan i den sammenhæng danne rammerne for borgernes aktive bidrag. Ved at fremme dansen af netværk blandt borgere og lokale foreninger samt læring og erfaringsudveksling på tværs af foreningerne styrkes de lokale ressourcer, som kan løfte de konkrete opgaver.

Mål

- Det skal være nemt for de etablerede foreninger og for borgere at samarbejde med Randers Kommune om løsning af opgaver.
- Barrierer for de frivillige organisationers virke skal findes og begrænses mest muligt.

Sådan gør vi

- Definerer de opgaver, som giver værdi og mening for de frivillige.
- På kommunale arbejdspladser, hvor frivillige bliver inddraget i løsningen af opgaverne, skal der gennem dialog sikres klare aftaler med de frivillige og personalet om mål, forventninger og ansvarsfordelinger i indsatsen.
- Etablerer samarbejds- og partnerskabsaftaler med foreningerne, hvor ansvarsfordeling og gensidige bidrag er beskrevet.
- Værdsætter og anerkender de frivillige foreningers indsats og betydning.
- Tænker i nye og utraditionelle baner, hvor de kommunalt ansattes faglighed og værktøjer suppleres af foreningens aktive medindsats
- Møder frivillige foreninger og frivillige borgere med åbent sind og på en imødekommende måde. Randers Kommune har fokus på positiv dialog og fælles værdier, frem for forskelligheder og fordomme.
- Skaber rammer for at fællesskaber mellem foreninger, borgere og kommune kan opstå. Følelsen af at være en del af et større fællesskab med et fælles mål øger motivationen blandt de involverede.

De unge

Når det frivillige initiativ og engagement skal fastholdes og udvikles, er det en forudsætning, at flere unge engageres i den frivillige indsats. Derved kan de nemlig bidrage til at fremtidssikre og ikke mindst nytænke og udvikle den fremtidige frivillige indsats.

Udfordring

Dialogen med de unge i forbindelse med udarbejdelsen af politikken viser, at langt flere, end der i dag udfører frivilligt arbejde, ønsker at gøre det. Men samtidig siger hovedparten af de unge også, at deres viden om frivilligt arbejde, herunder hvad de kan lave og, hvor de skal henvende sig, er begrænset

Mål

- Randers Kommune ønsker, at flere unge deltager i frivilligt arbejde.
- Randers Kommune ønsker endvidere, at de unge allerede i folkeskolen får erfaringer med frivilligt arbejde.

Sådan gør vi

- Tilrettelægger en informationskampagne, der skal oplyse de unge om frivilligt arbejde
- Benytter de sociale og elektroniske medier til at komme i kontakt med de unge og informere dem om mulighederne inden for det frivillige område
- Udvælger og fremmer frivillighedsprojekter, der appellerer til de unge
- Udvikler et koncept for frivillige aktiviteter i folkeskolen, der kan bidrage til, at de unge får et indtryk af de muligheder, der er i frivilligt arbejde.

Borgere med anden etnisk herkomst

Blandt borgere med anden etnisk herkomst er der tradition for at yde en stor og aktiv frivillig indsats særligt i nærmiljøet. Ofte er der tale om en indsats inden for det etniske tilhørsforhold, som bidrager værdifuldt til at give den enkelte person eller gruppe et ståsted i samfundet.

I forhold til definitionen for frivillighed, som denne politik bygger på, er der, trods den store indsats som borgere med anden etnisk herkomst allerede nu bidrager med, muligheder for at udvikle frivilligheden til gavn for borgere med anden etnisk herkomst og til gavn for borgere med dansk herkomst.

Det er derfor vigtigt, at borgere med anden etnisk herkomst også bliver opmærksomme på de muligheder, der er for at engagere sig frivilligt arbejde i en bredere sammenhæng. De frivillige borgere bliver herved ikke alene en ressource for lokalsamfundet, men for øvrige frivillige, som kan blive inspireret af deres kompetencer og tilgang til frivilligt arbejde og omvendt.

Mål

Randers kommune skal øge deltagelsen af borgere med anden etnisk herkomst end dansk i frivilligt arbejde i forskellige sammenhænge

Sådan gør vi

- Udvikler dialogarbejdet med de etniske foreninger med henblik på at skabe større aktivitet på det frivillige område. I den sammenhæng have blik for, at nogle må gå foran de andre.
- Gennem sproglig imødekommenhed skabes bedst mulige rammer for et godt samarbejde på det frivillige område.
- Iværksætter særlige aktiviteter, som kan inspirere kvinder med anden etnisk herkomst.
- Formidler de gode historier om deltagelse i det frivillige arbejde.
- Udvikler en vifte af tiltag i samarbejde med Sprogcenter Randers, som på den måde vil introducere til mange forskellige funktioner på hele frivillighedsområdet i Randers.
- Arbejder med mulighederne for at være besøgsven i samspil med relevante frivillige foreninger/organisationer.

På det konkrete plan vil Sprogcenter Randers og Bysekretariatet være centrale aktører, ligesom det forventes, at aktiviteterne sker i dialog med Integrationsrådet.

Knap en tredje-
del af alle unge i alderen

15-25 år deltager i frivilligt arbejde.

Unge er således mindre aktive i det frivillige arbejde end befolkningen generelt. Til gengæld er unge yderst positivt indstillet, og ca. halvdelen af de unge, som ikke udfører frivilligt arbejde, giver udtryk for, at de gerne ville, hvis de blev opfordret til det. Randers Kommune ønsker derfor, at flere unge mellem 15 og 25 år involveres i det frivillige arbejde og foreningsliv i Randers.

Fra politik til handling

Det overordnede ansvar for den samlede koordinering af frivillighedspolitikken i Randers Kommune forankres i Social- og Arbejdsmarked. Med udgangspunkt i rammepolitikken vil Social og Arbejdsmarked i et tæt samarbejde med den enkelte forvaltning sikre, at frivillighedspolitikken omsættes til handling.

Essensen af de overordnede mål i politikken er:

- At nedbryde evt. barrierer, der forhindrer frivillige i at gøre en indsats. Det skal således være nemt for de etablerede foreninger og for borgere i Randers Kommune at yde en frivillig indsats
- At øge kendskabet til frivilligt arbejde hos de unge, og at andelen af unge, der udfører frivilligt arbejde, stiger
- At udbrede kendskabet til frivilligt arbejde hos borgere med anden etnisk baggrund

Implementeringen af politikken bygges op af tre søjler

Udarbejdelse af delstrategier og retningslinjer for samarbejdet med frivillige i de enkelte forvaltninger. I rammepolitikken er der opstillet nogle grundlæggende principper og overordnede mål for Randers

Kommunes samarbejde med frivillige. Målene og principperne skal være pejlemærker for de konkrete initiativer, som de enkelte forvaltninger i Randers Kommune iværksætter i forhold til de frivillige. Rammepolitikken skal derfor, dels udmøntes i en række konkrete delstrategier, og dels i retningslinjer for involvering af frivillige i de enkelte forvaltninger.

Frivilligværket får en central rolle

På det sociale område er Frivilligværket allerede et fælles samlings- og omdrejningspunkt for frivillige, frivillige sociale foreninger, erhvervsliv og offentlige institutioner. Formålet med Frivilligværket er blandt andet at øge kvaliteten i det frivillige sociale arbejde gennem udvikling af nye samarbejdsformer mellem de kommunale institutioner og de frivillige. Herudover har Frivilligværket en opgave i forhold til at indsamle og formidle information og viden om frivilligt socialt arbejde til borgerne og foreningerne.

Oprettelse af en frivillighedsportal

På Randers Kommunes hjemmeside er der i dag forskellige portaler, som i større eller mindre grad berører det frivillige arbejde. Det drejer sig primært

om portalerne Foreninger, Fritid og Frivilligværkets hjemmeside.

Der er dog ingen fælles indgang for det frivillige arbejde, hvad enten det er organiseret eller ej. Derfor oprettes der en egentlig frivillig portal, hvor det er muligt at få et overblik. Her skal blandt andet være informationer for foreninger, for nuværende og for potentielt kommende frivillige. Det er endvidere hensigten at Randers Kommune skal opslå projekter, hvor frivillige kan indgå

Tidsplan og evaluering

Efter høringsrunde og politisk behandling før sommerferien 2012 implementeres frivillighedspolitikken i 3. og 4. kvartal 2012. Med henblik på at støtte processen med, at der arbejdes kontinuerligt

og udviklende med frivillighedspolitikken i forvaltningerne, drøftes politikken løbende og evalueres første gang i 2. kvartal 2013.

Randers Kommune
Laksetorvet
8900 Randes C
www.randers.dk

På flere områder end det sociale trives frivilligheden Randers. Ikke mindst på kulturområdet involveres frivillige ofte ved forskellige arrangementer og events. Som aktuelle eksempler herpå kan nævnes den store børneteaterfestival i foråret 2011, og i forbindelse med UNICEF By Randers 2011 har man ligeledes opfordret både virksomheder og privatpersoner til at deltage og lave indsamlinger, hvilket har været en succes. Foruden disse større initiativer yder en række af foreninger og enkeltpersoner en frivillig indsats indenfor idræt, fritid, natur, lokalsamfund, kirke og politik, ligesom de mange bruger-, skole og daginstitutionsbestyrelser udfører masser af frivilligt arbejde.